

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v soboto, dne 9. novembra 1935.

Štev. 115.

Plenarna seja Zbornice za TOI

Težke ugotovitve poročila predsednika Jelačina: Trgovina in obrt propadata še nadalje - Lesna trgovina na tleh - Zunanja trgovina ne dobiva prave podpore - Zasluge delavstva padel za 250 milijonov dinarjev na leto - Konkurenca državnih podjetij - Gozdne takse se ne plačujejo - Manj podjetij in manj poslov, a več davkov - 60 milijonov dinarjev pupilnega denarja odšlo iz Slovenije

Zapostavljanje slovenskih premogovnikov

Nevesela in prav malo bodreča je slika o stanju našega slovenskega gospodarstva, kakor jo je podal zbornični predsednik Jelačin na zadnji plenarni seji na podlagi točnih številk in kljub vsemu optimizmu, ki preveva vse naše gospodarske delavce.

V trgovini, zun. kakor notranji, nazadovanje na vsej črti, deloma že katastrofalno stanje, kakor n. pr. v lesni stroki. V obrtu isto nazadovanje, da je padlo število trgovinskih in obrtnih obratov v pičlih treh letih za 7000. V industriji se je ustavila edina konjunktura, ki je bila v tekstilni stroki, v drugih strokah pa nove težkoče zaradi nedopustne in gospodarsko absolutno napačne konkurence državnih podjetij. Pa še cela vrsta drugih ovir, da je padlo število zavarovancev pri OUZD za 22.000.

Z redukcijo železniških dobav slovenskim premogovnikom bi število brezposelnega delavstva znova naraslo. Neoprostljivo zapostavljanje interesov Slovenije pomenijo te redukcije premogovnih dobav, ki so poleg tega karakterizirane še s to gospodarsko nesmiselnostjo, da n. pr. šola v Zagorju ne bo smela uporabljati premoga iz tamošnjega premogovnika, temveč iz na stotine kilometrov oddaljenega v timoškem kraju.

Ista nesmiselnost pri državnih podjetjih. Iz javnih sredstev se plačujejo investicije, da se z njimi ubijajo zasebna podjetja, ki plačujejo ta sredstva. Na drugi strani pa se dopušča, da gozdna velepodjetja dolgujejo na gozdnih taksah že nad 80 milijonov Din državi. Vrh vsega pa ta gozdna podjetja še kvarijo cene in pomagajo uničevati že itak težko zadeto naše lesno gospodarstvo.

Se posebno pa je udarjeno vse naše gospodarsko življenje, ker ne poslušajo naši denarni zavodi. Da jim ni bila izkazana nobena dejanska pomoč, bo pač za vedno zapisano kot težka krivda onih, ki bi morali to pomoč nuditi. Toda kaj naj rečemo k ugotovitvi, da je moralo oditi v času največjega pomanjkanja denarja 60 milijonov pupilnega denarja iz Slovenije!

Pri vsem tem nazadovanju pa višji davki, oostrejša izterjevanje davkov, da je bilo v enem letu nad 195.000 rubežni! In potem še vse druge ovire in cela vrsta drugih težav, ki se kar vedno znova vane na slovensko gospodarstvo.

Za nameček pa še stalno dosledno neupoštevanje vseh zahtev in tudi najbolj upravičenih pritožb. Cudež je, če kdo pri tem še ohrani vsaj nekaj onega optimizma, ki je pogoj vsakega ustvarjalnega dela.

Kljub vsemu so slovenski gospodarski ljudje le še rešili nekaj tega optimizma, kakor je prepričujoče pokazala zadnja plenarna seja zbornice. Res zadnji čas je, da bi odločujoči krogi znali ceniti izredno moralno silo, ki je pogoj za ohranitev tega optimizma. V živem interesu države je, da bi honorirali ta optimizem z upoštevanjem vsaj najbolj elementarnih zahtev slovenskega gospodarstva.

Edina svetla točka v tej žalostni stiski je zanosni solidarizem, ki preveva slovenske gospodarske sloje in ki nam daje upanje, da bo priboril zapostavljenemu slovenskemu gospodarstvu njegove pravice. Z vsi silo treba delati na to, da se bo ta solidarizem še povečal, da bo združil tudi delojemalce in delodajalce v složnem delu za napredek našega gospodarstva.

Bodi to cilj našega bodočega dela!

Skoraj polnoštevilno so bili zbrani zbornični svetniki, ko je predsednik Ivan Jelačin ob 9. dopoldne otvoril zadnjo letošnjo plenarno sejo Zbornice za TOI. Zanimanje za sejo je bilo izredno veliko ne le zato, ker je bila to tudi proračunska seja, temveč ker je vse čutilo, da je to zadnja seja zborničnega sveta v njegovi sedanjosti. Volitve v Zbornico bodo po želji vseh zborničnih svetnikov v začetku prihodnjega leta vendarle izvedene.

Predsednik Jelačin je najprej pozdravil vse navzočne, zlasti pa zastopnika banske uprave, načelnika dr. Marna ter konstatal, da je navzočnih 46 zborničnih svetnikov, s čimer je več ko podana sklepčnost sveta. Za zapisnikarja je imenoval pom. zbor. tajnika dr. Koceta.

Manom zborničnega podpredsednika Dragotina Hribarja

Nato je spregovoril predsednik Jelačin spomenu pok. Dragotina Hribarja naslednje globoko občutene besede, ki so jih poslušali vsi svetniki stoje:

»Dne 10. septembra, baš v urah, ko je bila v zbornični posvetovalnici seja industrijskega odseka, je dobojeval svoj življenjski boj naš ugledni podpredsednik Zbornice in predsednik industrijskega odseka industrialec Dragotin Hribar. Sodeloval je v naši zbornici nepretrgoma od leta 1921. ter je bil pri zadnjih volitvah izvoljen za zborničnega podpredsednika in predsednika industrijskega odseka, kar je ostal do svoje smrti.

Podpredsednik Dragotin Hribar spada med redke gospodarstvenike, ki so poleg svojega dnevnega obilnega posla še vedno našli mnogo časa in interesa za delo zbornice in gospodarskih organizacij. Ni bilo seje, konference ali posvetovanja, kjer bi bil manjkal podpredsednik Dragotin Hribar. Vsak dan se je interesiral za delo Zbornice in vsem vprašanjem je posvečal vso svojo pažnjo. Stavil je Zbornici na razpolago vse svoje velike izkušnje, ki si jih je stekel kot praktični poslovni človek in kot gospodarski organizator. S svojo tehtno in preudarno besedo je v vseh težavnih situacijah našel pravo obliko za stališče, ki naj ga v medsebojni borbi interesov zavzame Zbornica. Zaščiti interesov domače industrije in njenemu razvoju, kakor je bil potreben z ozirom na naše gospodarske odnose z inozemstvom, je posvečal vso energijo. Zvezi industrijcev kot svoječasi prostovoljni organizaciji industrije v Dravski banovini je predsedoval celo desetletje in si je pridobil za njeno organizacijo neveljnih zaslug.

Poleg tega je vso dobo po prevratu posvečal vso pozornost valutnemu vprašanju in finančnim zadevam kot preizkušen bankar ter si neumorno prizadeval, da bi se obvarovalo naše gospodarstvo potresov in škod, ki so mu opetovano pretili. Kot zastopnik Zbornice se je udeleževal konferenc posvetovalnega odbora v finančnem ministrstvu in zastopal Zbornico pri deviznem in valutnem odboru Narodne banke in tudi v dolgi borbi za osnovevanje efektne in devizne vrste v Ljubljani vidimo njega v prvih vrstah, za kar je bil pozneje tudi izvoljen za predsednika borze.

Ne morem prezreti pri tem njegovega aktivnega sodelovanja v naših prometnih

podjetjih, v upravi Južne železnice in pri snovanju sindikata lokalnih železnic v Dravski banovini, kakor tudi njegove požrtvovalne akcije za zgradnjo železnice Kofevje-sušaska proga. Skoraj celo desetletje je po prevratu vodil tudi naš najstarejši denarni zavod Kranjsko odnosno sedaj Banovinsko hranilnico ter omogočil zбог izgub na vojnih papirjih izčrpanemu zavodu uspešno sanacijo in konsolidacijo. Poleg lastnih industrijskih podjetij, ki jih je leto za letom tehnično dovrševal in izpopolnjeval, je osnoval tudi Hipotekarno banko jugoslovanskih hranilnic, ki naj bi bila centralni zavod regulativnih hranilnic — zamisel, ki je bila gotovo koristna in potrebna za naše gospodarstvo, četudi do njene končne realizacije ni prišlo v prvotno zamišljenem obsegu.

Dragotin Hribar nam je kot gospodarstvenik vzor selfmademana, ki je po absolviranih solah praktično pričel v grafični

predsedstvena naznanila

Banska uprava je odobrila zbornični računski zaključek za l. 1934, ki izkazuje 4.064.338 Din dohodkov, 4.034.352 Din pa izdatkov, torej prebitka 29.985 Din. Prav tako je banska uprava odobrila tudi računске zaključke vseh fondov.

Zbornica je imenovala za vsak davčni odbor po 2 člana in namestnika za vsak zbornični odsek ter je pri tem popolnoma upoštevala predloge obveznih organizacij. Predsednik Jelačin je prečital vse te člane davčnih odborov, ki smo jih mi že pred dnevi objavili.

Za člane ravateljstva »SUZOR-a« je predlagala Zbornica te gospode: Albina Smrkolja in Antona Krečiča, kot namestnika za Josipa Kavčiča in Mira Peterlina iz Kranja.

Za člana nadzornega odbora pa g. Jakoba Zadravca in za njegovega namestnika Staneta Vidmarja.

V OUZD v Ljubljani je predlagala zbornica:

za člane ravateljstva: gg. Josip Rebek, Ljubljana, ing. Jože Jelen, Maribor, Milko Krapež, Ljubljana, Ivan Korenčič, Ljubljana, Gjurjo Valjak, Maribor, Anton Rojina, Ljubljana; za namestnike: gg. Ivan Bricej, Ljubljana, Fran Vehovar, Celje, Joško Lauter, Ljubljana, Ferdo Tušar, Ljubljana, Albert Speletič, Ljubljana, ing. Vladimir Slajmer, Maribor.

Za člane nadzorstva: gg. Viktor Naglas, Ljubljana, Fran Bureš, Maribor, ing. Oskar Dračar, Maribor, Maks Dolničar, Ljubljana; za namestnike: gg. ing. Boris Hribar, Ljubljana, Josip Olup, Ljubljana, Miho Vahtar, Maribor, Zdenko Knez, Ljubljana.

Za Trgovsko bolniško podporno društvo v Ljubljani:

Za člane ravateljstva: gg. dr. Ivan Pless, Ljubljana, Karl Soss, Ljubljana, Anton Fazarinc, Celje, Franjo Sirc, Kranj, Ferdo Pinter, Maribor; za namestnike: gg. Venčeslav Breznik, Ljubljana, dr. Mirko Božič, Ljubljana, Franjo Majer, Maribor, dr. Fran Pavlin, Ljubljana, Pavel Fabiani, Ljubljana, Anton Mastnak, Celje.

Za člane nadzorstva: gg. Avgust Agnola, Ljubljana, Ivan Bahovec, Ljubljana, Anton Verbič, Ljubljana; za namestnike: gg. Av-

stroki v tiskarni pri Blasniku kot vajenec, kmalu nato ga vidimo že kot žurnalista, upravitelja tiskarne, publicista, narodnega borce, političnega organizatorja in kulturnega delavca. Založil je razne gospodarske spise, se trudil za probujo štajerskih in korških Slovencev in okusil vso trnjevo pot našega malega slovenskega podjetnika, ki mora voditi borbo z nadmočnimi razmerami. Njegova žilavost in neumorna delavnost je končno kronala njegovo življensko delo in ga vodila od uspeha do uspeha.

Zbornica je izgubila v njem pristnega domačega podjetnika, blago in plemenito slovensko dušo, neumornega sodelavca, ki ga bomo v bodoče pri našem delu težko pogrešali.

Prosim zbornični svet, da počasti spomin velikih zaslug blagopokojnika s trikratnim slava-vzklikom njegovim manom! (Vsi svetniki so se odzvali temu pozivu.)

Po kratkem molku je podal predsednik Jelačin naslednja

gust Jurjovec, Ljubljana, Alojzij Sušnik, Ljubljana, Roman Golob, Ljubljana.

Za častne sodnike je zbornica predlagala te gospode:

Okrožnemu sodišču v Celju: Franc Dobo- vičnik, trgovec, Anton Fazarinc, trgovec, Josip Jagodič, trgovec, Josip Kramar, drogerist, Anton Mislej, trgovec, Franc Lukas, trgovec, Karol Leibner, trgovec, Alojz Mastnak, trgovec, Miloš Pšenčnik, trgovec, vsi iz Celja.

Okrožnemu sodišču v Novem mestu: Edmund Kastelic, trgovec, Josip Ogoreutz, trgovec, Josip Turk, trgovec, Jože Paučič, trgovec, Ivan Medic, trgovec, Josip Povh, trgovec, vsi iz Novega mesta.

Okrožnemu sodišču v Mariboru: Ferdo Pinter, veletrgovec, Miloš Oset, veletrgovec, Franjo Majer, trgovec, Drago Rosina, trgovec, Jakob Lah, trgovec, Ivan Kovačič, trgovec, Dragotin Roglič, trgovec, Karl Jančič, trgovec, Zdravko Anderle, trgovec vsi iz Maribora.

Predlogov za okrožno sodišče v Ljubljani zbornica še ni stavila in so ugotovitve za te predloge še v teku.

Abiturijentski tečaj zbornice.

Z odlokom z dne 21. decembra 1934 VIII. No. 6524/1 je banska uprava potrdila imenovanje:

gg. Jelačina Ivana, predsednika Zbornice, dr. Pirjevea Karla, direktorja Trgovske akademije, Lenarčiča Stankota, trgovca, Sirca Frana, industrialca.

dr. Plessa Ivana, zborničnega tajnika za člane šolskega odbora abiturijentskega tečaja Zbornice za TOI v Ljubljani.

Abiturijentski tečaj Zbornice za TOI na Drž. trgovski akademiji v Ljubljani je končal šolsko leto 1934/1935 zelo uspešno. Vsi kandidati so položili završni izpit (skupaj jih je bilo ob koncu leta 32, od teh 12 absolventov in 20 absolventk). Tudi v finančnem oziru je bil rezultat prvega šolskega leta zelo povoljen tako, da za zbornico iz tega naslova ne nastanejo nobene obveznosti.

V tečaj za šolsko leto 1935/1936 se je vpisalo 38 slušateljev in je s tem dosežen maksimum. S tem je uspeh tečaja zagaraniran.

O zborničnem proračunu za l. 1936.

je poročal nato predsednik Jelačina. Proračun je bil predložen in razpravljan v vseh zborničnih odsekih, pred tem pa se v dveh predsedstvenih sejah in poleg tega še v finančnem odboru, ki je tudi pooblastil predsednika Jelačina, da o njem poroča plenumu. Vsi sklepi v odsekih in v vseh drugih sejah so bili soglasni.

Vodilna načela pri sestavi proračuna sta bila: štednja in pa pospeševanje gospodarstva. Varčevalo se je, kolikor je bilo sploh mogoče, vendar ne v škodo nalog, ki jih ima zbornica kot naša najvišja gospodarska organizacija. Ohranilo se je proračunsko ravnovesje in kljub nekaterim nujnim višjim dotacijam.

Ostane stara 8 % zbornična določila. V smislu pooblastila finančnega odbora predlaga, da se sprejmejo ti predlogi zborničnega proračuna:

1. Zbornični proračun za leto 1936. se odloča:

s potrebnostjo . . . Din 3.203.372—
in s pokritjem . . . Din 3.316.000—

torej s presežkom . . . Din 22.628—

2. Da se doseže proračunsko pokritje, je pobirati v l. 1936:

a) 8 % določilo od osnovnega davka pri dohodnini in družbenega davka;

b) 8 % določilo na 50 % minimalnega družbenega davka po 2. odstavku čl. 86. zakona o neposrednih davkih.

3. Zbornično predsedništvo se pooblašča, da v primeru potrebe določi v smislu § 8. zakona z dne 2. VII. 1930 (Službeni list od 20. VIII. 1930, št. 100/19) posebno lestvico za pobiranje letnega prispevka od podjetij, katerim je odmerjen družbeni davek po 2. odst. čl. 86. zakona o neposrednih davkih.

Soglasno je zbornični svet sprejel te predloge.

Sledilo je

poročila predsednika Jelačina

o gospodarskem stanju Slovenije in o delovanju Zbornice

Naše gospodarstvo je bilo v zadnjih šestih mesecih postavljeno pred nove komplikacije ter probleme. Naša

zunanja trgovina

je postala predvsem finančni problem, ker presega naše terjatve za dobavljeno blago v kliringih z Nemčijo, Italijo in Grčijo že pol milijarde Din. Položaj je vedno težji in na plačila iz kliringa je treba čakati tudi že polnih 6 mesecev. Izvoznike pa vznemirja še negotovi položaj lire.

Režim naše zunanje trgovine je že ana-hroničen in nevzdržen. Vse druge države s podobno gospodarsko strukturo so sklenile z industrijskimi državami kompenzacijske pogodbe na novi podlagi, pri nas pa se že potekle trgovinske pogodbe molče podaljšujejo brez potrebne revizije tarif, kakor to zahtevajo izpremenjene razmere in uvozne carine. Že preje se je vsaka obnova trgovinskih pogajanj končavala s tem, da smo mi dali nove koncesije, ne da bi dobili kompenzacij.

To stanje pa je škodovalo tudi našemu tujskemu prometu. Gosti iz Nemčije in Avstrije so skoraj popolnoma izostali.

Na vse agresivne ukrepe proti našemu izvozu je ostala naša gospodarska politika popolnoma pasivna. Predlogi za zaščito naše domače produkcije so ostali neupoštevani. Zaman so tudi bila naša prizadevanja, da bi se s premijami omogočil izvoz naših finalnih proizvodov. Niti ne proučujemo se možnost pospeševanja izvoza s premijami.

Zbog slabe žitne letine bomo mogli izvažati le koruzo, cena pšenice pa je znatno narasla. Sadije je dalo letos srednje dobro letino, hmelj pa nadpovprečno dobro. Vedno težji pa je položaj lesne trgovine, ki zlasti trpi zaradi s preferencami obdarjene avstrijske konkurence. Dočim se je avstrijski uvoz v Italijo lani povečal za 50 %, je naš padel za 10 %. Lesni trg industrializirane Gornje Italije, ki je za slovenski les najprilagodnejši trg, je izgubljen in danes prevažamo les iz Rakeka in Boh. Bistrica po velikem ovinku na Sušak in odtod v srednjo in južno Italijo.

Tako postaja položaj za lesnega producenta brezgleden, za lesnega trgovca in industrialca pa tako tvegan, da nikdar ne ve, kakšen bo končni efekt kupčije.

Po kratkem pregledu o naših blagovnih kliringihh sporazumih, ki skušajo avtomatično spraviti v ravnotežje uvoz in izvoz, ugotavlja poročilo, da je zaradi tega skoraj ustavljen uvoz iz Italije in zastaja uvoz iz Nemčije. Po statistiki aktivna trgovinska bilanca nas ne sme zavajati k napačnemu optimizmu, dokler ne moremo svoja kliringa dobroizmetja realizirati. Z državami, s katerimi nimamo kliringh sporazumov, smo večinoma pasivni, kar more postati usodno pri izvajanju gospodarskih sankcij z Italijo.

Škodljiva konkurenca državnih podjetij zasebnim

V naši državi je mnogo državnih gospodarskih podjetij, ki le s pomočjo svojih privilegijev konkurirajo privatnim. Odnos državnih pridobitnih podjetij napram privatnim se je tekom letošnjega leta zopet zaostрил. Smatramo, da ni zdrava politika, če državna podjetja izpodjedajo sistematično tla onim podjetjem, ki jih je ustvarila privatna iniciativa. To velja posebno za drž. podjetja šumarske, rudarske in železarske stroke. Dolgo sem odlašal in si

premišljal, toda končno sem primoran, da tudi v tem vprašanju preciziram načelno stališče, ki ga zastopa naša zbornica. Ni nobena tajnost, da so ogromni kompleksni državnih gozdov, ki obsegajo 50 % vse gozdne površine Jugoslavije, že dolga leta pasivni. Njihov donos je bil tudi v letih dobre konjunktore minimalen in teoretičen, ker tudi tedaj niso velepodjetja, ki eksploatirajo te gozdove, plačevala redno in v predpisanem obsegu gozdnih taks. Po nekaterih informacijah so dolžna velepodjetja državi na šumskih takсах okrog 80 milijonov dinarjev, kljub temu pa se jim je dalo v lanskem finančnem zakonu na razpolago 10 milijonsko posojilo za obratne svrhe iz javnih sredstev. Tako se z javnimi sredstvi omogoča, da ta podjetja lahko uspešno konkurirajo naši mali razdrobljeni gozdni posesti. Je pa še drug moment, ki nas navdaja s strahom. Mamutsko podjetje »Šipad« je določilo take kvalitete pogoje, ki so pomenili deklasi-fikacijo našega lesa in s tem samoumevno tudi občutno znižanje cen. Tako se stalno znižuje vrednost našega lesa, da je njegova rentabilnost že problematična.

Na drugi strani je bil za omenjeni odnosaj karakterističen

novi načrt razdelitve dobav premoga za državne železnice,

po katerem odpade od za 6140 ton znižane premogovne dobave na račun zmanjšanih dobav slovenskih rudnikov kar 4600 ton ali 75 % redukcije, dočim bi pri enakomernem znižanju smele pripasti na slovenske rudnike samo 276 % reducirane količine. Vidimo tu zopet dvojno mero. V politiki sistematičnega zmanjševanja naših dobav se je napravil zopet nov korak. Dočim so v letu 1929/30. naši rudniki dobavljali državnim železnicam še 45-20 %, smo po zadnji redukciji padli na 253 %, odnosno v tonah izraženo od 75.000 ton na sedanjih 29.200 ton. Slovenski rudniki so bili s to razdelitvijo prikrajšani za letnih 36.000 ton, to je za 1 do 2 delovna dneva mesečno, kar je pri dosedanjih minimalni zaposlitvi 12 do 13 delovnih dni mesečno naravnost katastrofalno. Obenem se je dekretiralo znižanje cen premoga, in sicer z vzvratno veljavnostjo in da bo mera polna pa se istočasno povečal kontingent za dovoz črnega premoga iz Srbije v območje ljubljanske direkcije. Za šolo v Zagorju se dovažja premog iz Timoškega okraja. Razume se, da zbornica na vse to ni mogla molčati in je zato sklicala, ko je zbrala vse informativno gradivo, več konferenc, na katerih se obravnavalo to vprašanje in je podvzela tudi vse korake, da doseže revizijo izdanih ukrepov. Po mnogih prizadevanjih je sicer prišlo do zahtevane ankete, ki pa je ostala brez uspeha in so 1. novembra že stopili zmanjšani kontingenti v veljavo.

Podoben primer imamo nadalje z državno železarno v Zenici,

ki je v zadnjem času s pomočjo javnega denarja razširila svoje obrate in sprejela v svoj fabrikijski program niz predmetov, ki jih je doslej izdelovala privatna industrija. Ne bi se končno čudili temu, ako bi se to zgodilo iz razloga, da obstoja privatna podjetja niso mogla kriti potrebe, nerazumljivo in nedopustno pa je, da se je to zgodilo kljub temu, da so že obstoječa podjetja lahko s polovico svoje kapacitete krija vso potrebo v kvalitetno

prvovrstnem blagu in po konkurenčnih cenah. To je klasičen primer pogrešnih investicij! Z novo produkcijo se je pričelo, da se nam je še nedavno z najvišjih mest uprave državnih podjetij zatrjevalo, da se bodo v Zenici izdelovali samo oni predmeti, ki so potrebni za državne železnice, rudnike in za vojaštvo in ki se doslej v naši državi ne izdelujejo. Sedaj pa se vodi ljuta borba za razdelitev produkcijske kvote, primeriška Zenica izkoristi svoj položaj kot državno podjetje v polnem obsegu na račun produkcije privatnih obratov.

Smatram, da tako zaostravanje odnosa-jev in taka gospodarska politika državnih podjetij ni potrebna ne koristna in da ne vodi k pravemu cilju. Ni svrha državnih podjetij, da otežavajo delo privatnih, ki so nosilec največjih javnih bremen, posebno pa ni to potrebno tam, kjer gre za navadno komercialno blago.

Kakor sem omenjal že v svojem poročilu na zadnji plenarni seji, je bila celo leto v ospredju vseh vprašanj

razdelitev javnih del.

Podčrtal sem, da so gospodarski krogi že s spomladansko razdelitvijo kreditov za javna dela nezadovoljni, ker je Slovenija pri tej razdelitvi zelo slabo odrezala. Izgledalo je, kakor da v Dravski banovini ne obstoji potreba javnih del. Žal je ta domneva iz temelja pogrešna, ker kaže statistika socialnega zavarovanja, da imamo v Dravski banovini ogromen kader ca. 22.000 delovnih moči, ki so vsled posledic krize izgubile delo in ki do danes še niso prišle do zopetne zaposlitve. Toda ne samo socialni moment, marveč stvarne potrebe našega prometa zahtevajo, da se tudi za naše področje odredijo potrebni krediti.

Ker se naša uvozna in izvozna trgovina, pa tudi naši tujsko-prometni kraji ne morejo razvijati brez zveze s Sušakom, sem pokrenil akcijo za zgradnjo direktne zveze s Sušakom, ki bi šla skoraj v smeri zračne črte in skozi doslej prometu ne odprte gozdne predele naravnost na Sušak. Imeli smo več konferenc v Ljubljani in Zagrebu ter uspešno intervenirali pri odločujočih ministrstvih, da se predvsem zagotove potrebni krediti za izdelavo podrobnih načrtov. Odkar je pridobil Sušak javna skladišča, ki uživajo vedno večje transportne ugodnosti in carinske olajšave, nam je nemogoče, da ostanemo še nadalje zaradi slabih zvez v sedanjem nevzdržnem položaju, ki nas mora končno popolnoma potisniti na stran in izolirati.

Državna cesta od severne meje pri St. Ilju je preko Maribora proti jugu v takem stanju, da postaja za mednarodni promet takorekoč neuporabna in nam preti opasnost, da izgubimo avtobusne transporte proti Jadranu in v tranzitu za Italijo. Tudi na gorenjski progi ni prišlo vse poletje in jesen do pričetka gradbenih del, marveč se je ves čas utrošil z izdelavo načrtov in administrativnim dopisovanjem. Ne moremo razumeti, da se pri nas vse tako odla-ga, dočim se je v Vojvodini pričelo takoj s terenskimi deli, ki so medtem že znatno napredovala.

Potrebna pa nam niso samo gradbena dela na cestah, marveč je tudi treba zboljšati

naše železniško in telefonsko omrežje.

Kakor čujemo, je direkcija državnih železnic predložila za svoje področje gradbeni program okrog 300 milijonov Din, ki naj bi se v interesu modernizacije prometa izvršil v bodočih letih. V tem gradbenem programu omenjamo predvsem rekonstrukcijo dolenskih prog, ojačenje kamniške proge, vprašanje ljubljanskega kolodvora, zgradnjo obmejnih in močno frekventiranih postaj, brez česar je nemogoča pospešitev vlakovnih zvez. Ker vsebuje zadnji dvanajstinski zakon pooblastilo za ministra saobračaja, da sme pooblašiti in najeti večje kredite za obnovo in razširjenje železniških naprav, moramo z vsem poudarkom opozoriti gospoda ministra na naše potrebe ter zahtevati, da se od teh kreditov dodelijo ljubljanski direkciji potrebne vsote, da bi se mogel izvesti vsaj neki minimalni program. Vzdrževanje naših prog je tekom preteklih let zbog skrajšanja kreditov zelo trpelo, vozni park je zastarel, obmejne postaje so na mnogih mestih še popolnoma nezadostne in glavni kolodvor v Ljubljani ima še vedno obliko, kakor jo je imel pred 80. leti. Na gorenjski progi vozijo vlaki do Jesenic na razdaljo 65 km nad dve uri, kar kaže, da je koristna brzina komaj 30 km na uro. Potem pa se železniška uprava čudi, da se razvija

velika konkurenca motornih vozil. Znižanje potniške tarife je letošnje poletje močno poživilo promet in tudi vpeljava week-end-kart je bila simpatično pozdravljena. Pogrešamo pa, da nimamo v vsej ljubljanski direkciji pospešenih vlakov, ki imajo brzino brzoylakov, pa veljajo zanje potniške tarife, kakor je to uvedeno v drugih direkcijah. — Istotako še nismo dočakali uvedbe motornih vozil.

Manjše, a nujne naloge države

Je pa še cela vrsta drugih nujnih potreb, kjer bi morala država graditi. Skoraj vsi poštni uradi so v najetih prostorih, kjer ne morejo organizirati in razviti svojega poslovanja, kakor bi zahteval moderni trgovski promet. Zaradi ukinitve nekaterih poštinih ambulanc pridejo poštni zavrtki, oddani v Mariboru v popoldanskih urah, šele tretji dan v Ljubljano naslovniku v roke. Taka štednja je neumestna in povzroča poslovnemu svetu samo težave. — Imamo še mnogo telefonskih vodov, opremljenih z železno žico, ki jih je treba nujno izmenjati in tudi naša edina zveza s prestolnico že dolga leta ne zadostuje stvarnim potrebam prometa. Vse to so stvari, ki ne trpijo odlaganja.

Trgovina in obrt propadata nadalje

Nazadovanje števila in odjavljanje obratov se je nekoliko zmanjšalo, vendar je kljub temu v prvih devetih mesecih 1934 obrtnih mojstrov odjavilo svoje obrate in 1141 trgovskih podjetij opustilo svoje poslovanje. Akoravno je to napram predhodnim letom nekoliko manjše število, je vse-kakor pomembno dejstvo, da je moralo tudi letos še nadaljnjih 2200 obratov likvidirati. Ako pa gledamo nazaj vsa pretekla tri in pol leta, je nazadovale število obrtništva za 3410 obratov, trgovcev pa za 8662. Dejstvo, da sta te dve panogi v tem kratkem času nazadovale za več kot 7000 obratov, najbolj nazorno ilustrira razjedajoče rane, ki glodajo na gospodarskem organizmu Dravske banovine.

22.000 delavcev manj zaposlenih

Ce k temu se dodamo, da je bilo meseca julija 1930 zavarovanih pri OUZD 104.815 oseb, in da znaša po zadnjem izkazu število zavarovanih delavcev v avgustu, ko je sezona na visku, samo 82.796, vidimo, da je tudi v teh vrstah depresija povzročila redukcijo nad 22.000 delovnih moči. V tem pa še niso upoštevane redukcije na rudni-kih niti ne izpremembe pri drugih zavarovalnih blagajnah. Da bo slika popolnejša, moram dodati, da je povprečna dnevna zavarovana mezda, ki je dosegla svoj višek julija 1930 z 2.781.000 dinarji padla do avgusta letošnjega leta na 1.847.000 Din, torej za 934.000 Din, kar pomeni letno izgubo ca. 280 milijonov dinarjev. Napram tem poraznim številkam so zneski, s katerimi razpolagajo občine in banovina za omiljenje socialne bede, uprav malenkostni. Za prihodnje leto pa se nam odpirajo še težje perspektive, ker moramo računati z novimi redukcijami rudarjev v premogov-nikih in s poslabšanjem položaja v našem šumskem gospodarstvu. Nepojmljivo je, če se pri takšnem stanju še ovira snovanje novih podjetij v Dravski banovini!

Vprašanje stavk

Interes podjetnika gospodarja in razum-nega delojemalca je tu popolnoma istove-ten in paralelen. Obžalovanja vredno je, če se hočejo tu z demagoškimi gesli umetno ustvarjati nasprotstva in boji. Vendar pa smatrajo nekatere delavske organizacije, da si predstavljajo med delavstvom manj-šino, da je potrebno vzpizirati stavke. Že od zgodnje pomladi se vrstijo spori in stav-ke od podjetja do podjetja. Po načinu, ka-kor se vodijo in po svojem ozadju so te stavke zelo interesantne in karakteristične. Pri njih ne gre toliko za zboljšanje mezd, marveč za prestižne politične pravi-ce nekaterih delavskih organizacij. Umlji-vo bi bilo, ako bi delavstvo koncentriralo svoje težnje na to, da si izboljša svoj gmo-tni položaj. Toda dosedanje stavke so žal pokazale, da mezdnno vprašanje ni bistvo niti jedro stavarških pokretov.

Redukcija plač javnih nameščencev

Pretekli mesec nas je iznenadil ukrep, s katerim so bile javnim nameščencem re-ducirane draginjske doklade in to baš v dobi, ko se je podražila pšenica, obutev in tekstilno blago in tudi mnoga druga živi-la. Smatramo, da je v okviru izvajanja štednje redukcija prejemkov gotovo zadnje sredstvo, ki se sme uporabiti. Po našem

SLOVENIA-TRANSPORT

LJUBLJANA - TELEFON 27-18

ocarinenje

uvoznega in izvoznega blaga, po svojem car. posr. I. Kladniku, viš. car. insp. v p. — revizije deklaracij — carinske reklamacije — rekurzi — carinsko-tarifne informacije itd.

Misljenju je še več drugih možnosti, kjer bi se bili dali doseči prihranki za državno blagajno, pri tem mislimo predvsem na konverzijo nekaterih visokobrestnih drzajnih dolgov. Toda ne glede na to, se je pri samem načinu izvedbe redukcije opustilo marsikaj, na kar bi bilo treba jemati ozira, posebno se je prezrlo to, da so cene živil v Dravski banovini nesorazmerno višje kakor v drugih banovinah. Že inspekcija dela je v svojih uradnih poročilih ugotovila za 20 do 100 odstotkov. Ta fakt je treba vsaj sedaj pri reviziji pri določevanju draginskih doklad upoštevati, ker je sicer uradništvo v Dravski banovini z redukcijami dvojno prizadeto. Efekt zadnjih redukcij se ceni po dobljenih informacijah za Dravsko banovino na okroglih 60 milijonov dinarjev letno, kar je pri vseh drugih tegobah običuten udarec, ki ga bodo občutile vse panoge obrtnišstva in trgovstva. Gotovo je, da bodo v tej situaciji nabavljale zadrage skušale še bolj razviti svoje delovanje in odtegniti promet poklicni trgovini.

Podjetij manj — davkov pa več!

Število obratov je od leta do leta vedno bolj v nasprotnem razmerju s predpisano pridobitno. Dotraj je pridobina znašala v letu 1933. 25,6 milij. dinarjev, je bilo v letu 1934., ko se je število obratov ponovno skrčilo za okrog 3000 tyrdk, preostalim predpisano 42 milijonov pridobine. Davčna statistika pa nam kaže porast obdačitve tudi pri davku na poslovni promet od 108,8 na 117,1 milij. dinarjev, kar bi pri sedanjih povprečnih davčnih stopnjah 2,3 odstotka odgovarjalo obdačenemu prometu 5 milijard dinarjev. V celoti je bila tudi pri drugih vrstah direktnih davkov v preteklem letu obremenitev večja kakor v letu 1933., izjemši luksuzni davek, ki je nazadoval. Posebno se je povečal uslužbenški davek, ki je porastel kar za celih 12 odstotkov.

195.232 davčnih rubežni

Poročila o davčni praksi ne kažejo enotne slike. Pretirava se pri izterjavanju davkov samo v nekaterih okrajih. Nekatera združenja poročajo, da ni niti enega člana, kateremu ne bi bili predmeti zarubljeni in visoka številka 195.232 rubežni, kolikor jih je bilo v celoti na področju Dravske finančne direkcije za plačilo davkov v znesku 105 milij. dinarjev, dokazujejo, da davkoplačevalci le z napetjem skrajnih sil zadostajo davčnim obveznostim. Poleg tega pa je velika ovira za plačevanje davkov nelikvidnost terjatev in naložb. K pomanjkanju gotovine v vrstah davčnih obvezancev prispeva tudi mnogo imobilnost in zaščita denarnih zavodov. Zato se ne smemo čuditi, če je ob enem s povečanjem davčnih bremen od leta 1933. na 1934. za celih 275 milij. dinarjev narasel tudi davčni zaostanek za 16,8 milij. dinarjev, dasi so pri nas davčni zaostanki še vedno najnižji.

Težavni položaj davkoplačevalca jasno ilustrira činjenica, da po vseh redukcijah reklamacijskega odbora dosega davčni predpis višino najboljše konjunkturnega leta, čeprav je padlo število davkoplačevalcev za 7.300. Dosti pa pove tudi to, da je bilo pri 380.000 davčnih računih, kolikor jih vodijo v davčnih knjigah, 195.232 rubežni! To težko stanje zahteva vedno bolj ureditev gospodarskih vprašanj ter preudarno gospodarsko politiko.

Zbornične akcije v davčnem oziru so šle predvsem za tem, da se zakonski predpisi dopolnijo in prilagode našim posebnim prilikam ter da zbornica z dajanjem pojasnil združenjem in interesentom skuša tem zagotoviti pravilno obdačitev.

Reforma davčnih odborov je prvi mah izžvala med gospodarskimi krogi nesigurnost in domnevo, da v novi sestavi ne bo mogoče zadostno zastopati interesov davkoplačevalcev, vendar je skrbna izbira članov in poznejše delovanje davčnih odborov dokazalo, da so ti po večini kos svoji nalogi. Važno je, da je dvajsetstinski zakon izpremenil predpise glede rentnine in zmanjšal izmero eksekucijskih stroškov. Za poslovni svet je važna pridobitev, da se odmera rentnine pri obrestih, ki se še

niso izplačale, odnosno izterjale, odloži do izterljivosti, ker se je poprej v praksi mnogokrat zahtevalo, da morajo plačevati trgovci tudi od svojih dubioznih terjatev rentni davek, kar je bilo pri velikem številu takih dolgov predmet upravičenih pritožb trgovskega sveta.

Potrebna revizija taksnega zakona

Dalj časa se že pripravlja revizija taksnega zakona. Za tako revizijo obstojijo stvarni pa tudi formalni razlogi. Donos taks stalno zaostaja, povprečno okrog 200 milijonov za preloiminiranim zneskom, ker stranke ne zmorejo več previsokih taks, a tudi takse, ki zadevajo normalno trgovsko poslovanje, nesorazmerno obremenjujejo v sedanji obliki in izmeri zaradi svoje hipertrofnosti trgovsko režijo.

Sanacija položaja naših denarnih zavodov

napreduje s težavo in le polagoma. Danes imamo pod zaščito v Dravski banovini 161 kreditnih zadrug, 10 regulativnih hranilnic in 8 bančne zavode poleg treh podružnic bančnih zavodov, katerih centrale se nahajajo izven našega področja. Ta statistika dokazuje, da v zadnjem času število zavodov, ki so prisiljeni zaprositi za zaščito, rapidno narašča. A tudi pri ostalih zavodih, ki formalno še niso zaprosili za zaščito, ni položaj boljši in so istotako že od leta 1931. ilikvidni. Ministrstvo je do sedaj izdalo uredbe samo za dveje naših največjih bančnih zavodov, dočim so vsi ostali še v proučevanju.

Škodljivost kmečke zaščite

Ta proces sanacije pa ovira v znatni meri enostransko reševanje vprašanja kmetijskih dolgov. Naša zbornica je na novosadski konferenci obrazložila posebne razmere kreditnega gospodarstva kmečkega prebivalstva v Sloveniji in posebno podčrtala, da so dali nad polovico vseh posojil, ki spadajo pod moratorij, privatniki, ki so vsled zadnje odredbe o znižanju obrestne mere na 1% najjače prizadeti. Po statistiki namreč spadajo v skupino privatnih upnikov tudi terjatve trgovcev, obrtnikov kakor tudi kmetovalcev, ki so drug drugemu posodili denar. Na ljubljanski konferenci smo izdelali konkreten načrt, kako naj bi se z novo uredbo rešilo to vprašanje. Za ta načrt se je zavzel trgovski minister z vso vneto. Uredba pa, ki je končno izšla, je pod vplivom zemljoradniških krogov dobila čisto drugo obliko. Praktično podaljšuje moratorij zopet za leto dni, dočim pušča glavno vprašanje, to je postopka pri ocenitvah posesti odprto. Nova uredba je velik nadaljnji korak v omejevanju pravice upnika, posebno, ker predvideva sedaj tudi že možnost odpisa in redukcije dolgov, kar gotovo ne bo prispevalo k pojačanju zaupanja v kreditne posle.

Stojimo neposredno pred sprejetjem važnih zakonov, ki bodo odločilno vplivali na usmerjanje gospodarske aktivnosti v bodoče. Vlada namerava predložiti skupščini zakon o gospodarskih in pridobitnih združenjih in trgovinski zakonik. Trgovinski zakonik sedaj proučavamo in skuša zbornica o njem zbrati mišljenja vseh onih organizacij, institucij, kakor tudi praktičnih pravnikov in velikih podjetij, ki imajo bogato lastno izkustvo v materiji trgovskega sodstva, da bi mogla ministrstvu dostaviti čim izčrpnjšo sliko teh opazanj. Zakon o gospodarskih združenjih je v novem osnutku obeležen s tem, da se lahko gospodarske zadrage bavijo z vsakim delom, ki ni prepovedano in ki lahko poveča dohodek ali zmanjša izdatke zadrugarjev. Hranilno in kreditno poslovanje bo po prejetih obvestilih bolj postranski posel in bo torej glavno blagovni promet. Poslovanje je omejeno na zadrugarje. Izvzete so samo obrtne zadrage kot produktivne zadrage, ki lahko prodajajo izdelke nezadrugarjem.

Imamo torej tudi v bodoče računati z nadaljnjo koncentracijo blagovnega prometa pri združnih institucijah in s tem z avtomatičnim zoževanjem blagovnega prometa pri poklicni privatni trgovini. Načrt zakona sam indirektno prizna, da zadrugarstvo v večini države ni samoniklo in v največ primerih v svojem poslovanju deficitarno. Zato predvideva osnove posebnega fonda za podpiranje zadrugarstva, v katerega bodo vplačevali državni privil. denarni zavodi in razredna loterija. Važna je določba, da smejo prebitke denarnih vlog zadrage v bodoče poveriti samo svojim združnim zvezam, odnosno državnim priv. zavodom.

Zasluge naših hranilnic

Zbornica je prejela v izjavo tudi osnutek zakona o občinskih hranilnicah, ki je za reorganizacijo našega kreditnega in kapitalnega trga izredne važnosti. Hranilnice so poleg posojilnic, osnovanih na združni podlagi, stebel našega hipotekarnega kredita in zlata rezerva naših samoupravnih edinic. Regulativne hranilnice so zbrale iz vrst naših malih ljudi poldrugo milijardo dinarjev, ki je bila ne samo stabilna rezerva našega hipotekarnega kredita, stalni motor v gradbeni delavnosti, marveč tudi važen in cenjen kreditni vir za obrtniški in trgovski stan. Naše hranilnice pa igrajo tudi v nacionalnem oziru naravnost historično vlogo. Njih gospodarski pomen pa kaže dejstvo, da so hranilnice s pomočjo podpor in cenjenih posojil omogočile v Sloveniji zgradnjo 341 sol, 82 vodovodov, 76 potov in večino naših lokal. železnic, 24 električnih central, 16 bolnic in končno 13 zavetišč in sirotinskih domov, pri čemer sem pa navedel le nekoliko aktivnih postavk iz njihovega plodnega delovanja.

Tip naših hranilnic in njihovo delo izven Slovenije in Dalmacije nista znana. Nov zakon naj bi omogočil, da se tudi v vzhodnih banovinah pričnejo ustanavljati komunalne hranilnice. Vendar je to zamisljeno tako, da bi te hranilnice ostale vedno le mali lokalni zavodi in ne centralni nosilci hipotekarnega kredita, še manj pa opora komunalnih financ. Poleg tega naj bi se pupilarni naložbe naložale le v Državni hipotekarni banki, ki naj bi tudi v bodoče ostala glavni nosilec hipotekarnega kredita v državi. Določbe načrta globoko režejo v naše gospodarske interese in če bi se zakon uveljavil v tej obliki, kakor je bil predložen, bi izzval nedogledne potrebe v našem hranilništvu.

Zbornica je zato po skrbno pripravljeni anketi podrobno razložila v posebni spomenici pomembnost naših regulativnih hranilnic ter opozorila na vse usodne posledice, ki bi nastale, če bi bil uveljavljen novi hranilniški osnutek. Omenim naj samo še, da je odšlo v času najtežje denarne in gospodarske krize nad 60 milijonov dinarjev pupilnega denarja iz Slovenije v Beograd.

Zato moramo zahtevati revizijo zakona o Drž. hip. banki v tem smislu, da se pupilne vloge vrnejo našim samoupravnim hranilnicam. In v tej borbi bomo vztrajali, pa čeprav se je pokazalo popolno nerazumevanje za to našo pravično in utemeljeno zahtevo.

Tujski promet

se je razvijal letos v znamenju mnogih ovir. Plačilne težkoče v prometu s tujino, razne tuje upravne ovire proti obisku naših krajev so povzročile, da je prišla letos na Bled le ena tretjina Avstrijcev in komaj polovica Madjarov v razmerju z lanskeletnim številom. Ne moremo se zanašati na dobro srečo, marveč je treba še tekom zime izdeljstvivati, da se sklenejo pravočasno turistični sporazumi z inozemskimi državami, da se zagotove potrebni turistični krediti, promptno nakazovanje izplačil in zadostni kontingenti turistov.

Tudi našo propagando moramo usmeriti v nove države, predvsem v obalne dežele Sredozemskega morja. Letos so bili sklenjeni turistični sporazumi z Nemčijo in Avstrijo šele, ko je bila sezona na višku in tudi nakazilni promet preko Narodne banke ni funkcioniral, kakor bi bilo treba. Dočim je bila sezona na Bledu slabšeja od lanskeletne, so pa naša banovinska zdravilišča na Štajerskem zabeležila zopeten porast števila posetnikov in nočnin ter nastaja tako potreba novih investicij in naprav, da se omogoči še nadaljnji razvoj.

Železnice in avtobusni promet

Dosedaj se je pri nas vodila politika oviranja razvoja motoriziranega prometa po cestah in v tem duhu je izdana tudi ministrska uredba z dne 16. maja, ki prepoveduje trgovcu, da razvažajo trgovsko blago s tovornimi vozili preko meje občinskega okoliša. Hotelo se je na ta način zopet pridobiti kosovne pošiljke za železniški prevoz, pozabilo pa se je, da se razvažajo trgovsko blago z motornimi vozili tudi v smerih, kjer ni nikakih železniških zvez in kjer vsled tega tudi ne more biti govora o medsebojni konkurenci. Ta odredba je nevzdržna in železnica lahko pridobi transporte in potnike nazaj le na ta način, da ustvari zopet večjo konvencenco i glede tarife, kakor tudi glede trajanja prevoza in končno, da organizira prevzemanje pošiljatev na domu in dostavo istih domov. Dasi je naše motorno prevozn-

Naš pravi domači izdelek

štvo slabo razvito, imamo kljub vsem oviram v naši banovini 87 avtobusnih prog s skupno kilometražo 1947 km, na katerih prometuje povprečno 155 avtobusnih vozil, ki pripadajo 51 podjetjem in prevozi dnevno 7652 km. Računa se, da je promet na teh motoriziranih progah dosegel v tekočem letu okrog 1 milijona potnikov. Za ostalo prevoznništvo imamo na zborničnem področju 334 avtotaksijev in 276 prevoznikov, od katerih je 158 špediterjev s tovornimi avtomobili.

Mislím, da sem vam v prednjem ipak podal kolikor toliko pregledno sliko gospodarskih problemov. Gospodarska vprašanja se ne bodo rešila sama po sebi in odlaganje njihovega reševanja prinaša našemu gospodarstvu le ovire. Zato bi morala gospodarska politika imeti ves interes, da privatno iniciativo, ki je edini porok za našo gospodarsko obnovo, z vsemi močmi podpira. Nazadovanje zaradi krize se pri nas še vedno ni ustavilo in bi bilo vsled tega preuranjeno govoriti o obnovi in ozdravljenju. Na zapadu Evrope je kriza že prebolena in gospodarstvo uravnoteženo. Mi smo še daleč od tega in zato danes želimo le eno, da naj se nam obstoječe težkoče z umetnimi nepravilnostmi še bolj ne stopnjujejo.

Prehajam k drugemu delu poslovnega poročila,

k delu Zbornice.

Nov volilni red Zbornice

Minister za trgovino in industrijo je koncem avgusta uveljavil enoten volilni red za zbornice. Novi volilni red se v mnogih bistvenih točkah znatno razlikuje od predloga, ki ga je bila sprejela zbornica na lanskeletnih sejah, vendar je dovolj elastičen, da omogočuje zbornici, odn. glavnemu volilnemu organu, da prilagodi izvedbo volitev posebnim razmeram, ki vladajo na področjih poedinih zbornic. Zbornični urad pa ni čakal šele na objavo uredbe, marveč dela že od početka leta najintenzivneje na perlustraciji katastra zborničnih interesentov. To delo je ogromno in je posebno izredno komplicirano. Dosedaj je izvršena perlustracija trgovinskega, gostinskega in industrijskega katastra, dočim je obrtni kataster še v delu. Po definitivnih ugotovitvah znaša število trgovinskih obratov na zborničnem področju 8925, ki zaposlujejo 3848 pomočnikov in 1501 vajenca. Obstojecih 30 združenj za trgovske stroke izkazuje skupno 1.357.870 Din proračunjenih izdatkov za svrhe svojih organizacij, od katerih odpada 485.000 Din na mestna združenja. Gostota trgovinskih obratov je še vedno izredno velika in pride povprečno na 100 prebivalcev po en trgovski obrat, v Ljubljani že na 50 in v Celju celo že na 27 prebivalcev po en trgovski obrat.

Perlustracija gostinskih obratov je doglala, da znaša njihovo dokončno število 5857 podjetij, tako da pride povprečno na 200 prebivalcev po en gostinski obrat. Od tega odpada 3230 obratov ali 60% na gostilne, dočim imamo v vsej banovini le 103 hotele, 134 restavracij ter 76 kavarn in 23 penzijonov. Število krčem znaša 909. Priznati se mora, da so gostinska podjetja dosedaj še relativno najuspešnejše kljubovala posledicam krize.

V vrstah obrtniškega opazamo nazadovanje pri žagah, kar je posledica kritičnega položaja v šumski industriji ter pri mlinih vsled vedno jačje konkurence vojvodinskih mlinov, nadalje pri oblačilnih strokah in pri čevljarjih. Moramo pa pri tem

ugotoviti, da je sedanje število čevljarjev 3118, krojačev 1695 in šivilj 1821 ter navadnih mlinov 2539 in žag 1080 še vedno čezmerno, tako, da pri današnjem zmanjšani prometu ne more nuditi imetnikom teh obrtov samostojne eksistence in primerne zaposlenosti. Nadštevilstvo pa bo nastopila v kratkem tudi v mizarški stroki, kjer imamo 1763 mojstrov, od tega v Ljubljani in okolici nad 400, ki ni še stvorila potrebne centralne organizacije za prodajo izdelkov, ki so v kvaliteti prvostvni in v cenah absolutno konkurenčni v vsej državi.

Poročila, ki so mi jih poslali gospodje zbornični svetniki in posamezna združenja, kažejo ponovno porast nelegalne konkurence, ki najbolj spodjeda tla solidnemu obrtniku.

Delo industrijskega odseka

Med akcijami industrijskega odseka bi omenil predvsem one, ki se nanašajo na naše gozdno gospodarstvo in naš lesni izvoz. V drugi vrsti prihajajo v poštev že omenjene akcije glede razdelitve dobav premoga, železnicam, glede sanacije bratovskih skladnic in glede delovnega časa v industrijskih obratih. Izmed ostalih podčrtavam našo uspešno akcijo za zmanjšanje carine na staro železo in odpadke, za pravilno carinjenje rotacijskega papirja pri uvozu, za zaščito domače produkcije papirja, za carine prosti uvoz ricinusovega semena, glede carine na jeklo za izdelovanje kos in srpov, glede oplemenjevalnega prometa pri izdelavi pločevinaste embalaže za izvoz konzerv, glede nabavljanja vodovodnega materiala, kakor tudi več izjav glede snovanja novih podjetij.

Zaposlitev kovinske in tekstilne industrije je bila dobra. Pri tekstilnem blagu se je uspeh dela vsled divje medsebojne konkurence znatno poslabšal. V zadnjem času je nastopil preokret tudi v cenah, ker so se mnogim proizvodnim panogam, predvsem usnjarski podražile sirovine. Papirna industrija je močno trpela pod pritiskom inozemskega uvoza, ki uživa izvozne premije, oljarska industrija pa vsled otežanja izvoza.

Poročilo predsednika Jelačina navaja nato podrobno vse davčne akcije Zbornice ter preide nato na poročilo.

o delovanju trgovskega odseka

Med trgovskimi zadevami smo storili vse, da se neprilike, ki smo jih doživeli pri izvozu sadja in hmelja v letošnji izvoznici sezoni, ne ponovijo več. Imeli smo v tem oziru več konferenc in mnogo dopisovanj s »Prizadom«. Tudi smo s posebno deputacijo intervenirali pri guvernerju Narodne banke, da odobri uprava N. B. zadostne sezonske kredite izvoznikom in omogoči cenene predjume na klirinške terjatve. Ravnotak smo imeli z organizacijo in izvedbo fitopatološke kontrole izvoza sadja mnogo posla. Posrečilo se nam je, da smo najtežje ovire odstranili in v okviru sadne letine in dovoljenih kontingentov omogočili izvoz. Po cenitvah izvoznikov in producentov smo imeli letos 1900 vagonov namiznih jabolk in okrog 1000 vagonov industrijskega sadja za izvoz na razpolago. V spomenici o izvozu hmelja smo opozorili, da je za obriranje in za neizogibne izdatke pred odpremljanjem blaga potrebnih okrog 15 milijonov dinarjev kredita in prosili Narodno banko, da omogoči finansiranje letine. Vedno bolj nas tu tepe dejstvo, da posreduje Nemčija za nas po vsem svetu in prejema za naš hmelj devize, dočim moramo mi vsled pomanjkanja direktnih zvez čakati v kliringu pol leta na obračun.

Poročilo predsednika Jelačina podaja nato podrobno poročilo o delovanju obrtniškega odseka in zlasti še zborničnega zavoda za pospeševanje obrta. (O tem delu poročila bomo poročali prihodnjic.)

Končno podaja poročilo še nekoliko številk o zborničnem poslovanju v tekočem letu. Dopisov je prejetih 23.315, odpravljenih 19.306, dobavnih in prodajnih razpisov je bilo objavljenih 2904, dokumentov izdanih 5068, obrtnopravnih izjav je dal zbornični urad 1894 itd. Mojskiški izpiti je bilo 575, pri katerih je bilo le 85 kandidatov reprobiranih. Pač lepe številke intenzivnega dela.

Svoje z velikim odobravanjem in glasnim aplavzom sprejeto poročilo je zaključil predsednik Jelačin z iskreno zahvalo zborničnemu svetu za njegovo globoko razumevanje vseh nalog Zbornice.

Stojimo v ozažju novih volitev in zato smatram še zlasti potrebno, da naglasim

harmonijo, ki je vladala med vsemi našimi štirimi odseki. Po starem pravilu zlate sredine smo vedno našli potrebni kompromis. Nočem govoriti o perspektivah, ki jih bodo dale nove volitve, vendar pa bi poudaril to željo, da bi tudi novi zbornični svet deloval enako harmonično kot sedanji in da bi vezala vse odseke ista skrb za napredek našega gospodarstva, kakor je družila sedanje odseke.

Zahvalo in priznanje pa moram izreči tudi zborničnemu tajništvu (odobravanje), ki je ob vsaki priliki dokazalo svojo odlično kvalifikacijo. Zasluga našega tajništva je, da se je naša Zbornica stavila tako pogosto drugim za vzgled.

Končno se je zahvalil za podporo, ki so jo izkazovali Zbornici in našemu gospodarstvu poslanci, bodisi iz vrst zborničnih svetnikov bodisi iz vrst tajništva ter vsemu tisku, ki naj ohrani tudi v bodoče svojo naklonjenost Zbornici.

G. Jelačin 10 let predsednik Zbornice

Ko se je poleglo dolgotrajno odobravanje, je povzel besedo

zbor. podpredsednik g. Elsbacher:

Z letošnjim letom poteka deset let, odkar načeljuje Zbornici za TOI kot predsednik gospod Ivan Jelačin. Ta doba je bila za gospodarstvo Dravske banovine in za interese panog, ki so zastopane v naši zbornici, važna in bogata na odločilnih dogodkih. Po prvih letih zadovoljive konjunktore in gospodarskega poleta smo po letu 1931 doživeli zlom naših gospodarskih podjetij, kakor ga zgodovina ne pomni. Pretiela je nevarnost, da izgubimo vse pridobitve zadnjih desetletij, vse uspehe naporega dela in štednje dveh generacij, da osiromašimo na celi črti in zapademo stagnaciji, kjer bo vsaka iniciativa nemogoča. Če so naši gospodarski krogi že vso dobo po prevratu bili potisnjeni v defenzivo ter so morali osredotočiti vsa svoja prizadevanja na to, da obvarujejo naše gospodarstvo mnogih prenapljenih ukrepov in eksperimentov, o katerih se je naprej vedelo, da ne prinašajo splošnemu gospodarstvu nikakih koristi, je bilo v kritični dobi zadnjih let, ko so potresi depresije razrahljali naše vrste in so tisoči naših prejšnjih tovarišev morali zapustiti našo fronto, tembolj potrebno, da imamo na čelu naše najvišje gospodarske institucije moža, ki se odlikuje po svoji žilavi odporosti, po svoji odločni borbenosti, predvsem pa po svoji neizčrpnosti in iniciativnosti, da nas vodi preko tega morja neprilik in težkoč, da prijadramo končno v mirnejše pristanišče.

Kot zbornični podpredsednik sem imel priliko slediti iz bližine velikemu delu in naporom našega predsednika, ki ga je opravljal vsakodnevno tiho v izvrševanju poverjene mu funkcije ter v obrambo in korist naših interesov. Ni se ustrašil tveganj, kadar so to zahtevale gospodarske prilike tudi svoj položaj, da izvojuje pravično rešitev naših gospodarskih zahtev in zato naj mi bo dovoljeno, da v imenu trgovskega odseka in mislim, da tudi v imenu cellega zborničnega sveta porabim to priliko, da se skušam oddolžiti gospodu predsedniku za njegovo požrtvovalno vztrajnost vsaj s to skromno ugotovitvijo, ki je obenem izraz naše prisrčne hvaležnosti. Če so ga kdaj v borbi doletele posledice, ki so bile znak nepriznanja in nerazumevanja, naj bo uverjen, da je vsaj v vrstah svojih sodelavcev v zbornici lahko računal na iskreno vdanost tovarišev, ki znajo ceniti delikatnost in težavnost položaja zborničnega predsednika v sedanjih razgibanjih prilikah gospodarske in moralne krize. Zato je naša vroča želja, da ostane na svojem predsedniškem mestu čil in delaven še dolga desetletja! (Glasno odobravanje.)

Spontano so se pridružili podpredsedniku Elsbacherju nato tudi predsedniki vseh drugih odsekov.

V imenu obrtnega odseka je podpredsednik Zbornice Josip Rebek zlasti poudaril, da je imel obrtni odsek v predsedniku Jelačinu vedno svojega najzvestejšega zaščitnika. Zasluga predsednika Jelačina je tudi, da je ostala naša Zbornica nedeljena.

Za industrijski odsek je govoril podpredsednik odseka Krejci, ki je izrazil iskreno željo, da bi mu bil ohranjen predsednik Jelačin še dolgo kot njegov voditelj.

Predsednik gostinskega odseka Majcen se je zahvalil predsedniku Jelačinu zlasti

za njegovo pomoč pri ustanovitvi samostojnega gostinskega odseka.

V imenu zborničnega urada se je zahvalil za tople besede priznanja gen. tajnik Ivan Mohorič. Delo v zbornici ni lahko in marsikateri dogodki bi mogli dekuražirati osebe, če ne bi vedelo, da ima v zborničnem predsedniku, v vsem predsedstvu in zborničnem svetu trdno obrambo. Oprto na to podporo je moglo zato zbornično osebje tudi v sedanjih težkih časih uspešno premagovati vse težave. Uspeh zborničnega urada je bil tem večji, ker je vladala med vsemi odseki Zbornice plodonosna harmonija. Zeli le eno, da ne bi nove volitve te koristne harmonije zrahljale.

Zahvaljuje se predsedniku Jelačinu ter vsemu zborničnemu svetu za naklonjenost ter v imenu vsega urada zagotavlja, da bo vedno v polni meri storil svojo dolžnost.

Za vse te z odobravanjem sprejete govore se je zahvalil predsednik Jelačin. Ni sicer mislil, da bi mogel izzvati njegov mali jubilej toliko govorov in morda se mu bo pri zahvali tudi zataknila beseda, pa čeprav mu sicer gladko teče. Poudarja, da je uspeh njegovega dela tudi uspeh vsega zborničnega sveta in vsega zborničnega urada. Uspešno pa je bilo naše delo tudi zato, ker je slonelo na pravi podlagi gospodarskega solidarizma. In če bi ga zopet zadela čast, da predseduje tej visoki zbornici, bo rad sprejel to dolžnost, da še naprej deluje za to pravilno in zdravo misel. Zlasti za nas maloštevilne Slovence je ideja solidarnosti pogoj vsega napredka. Ta pa je tudi v interesu vse Jugoslavije, za katero smo vedno bili in za katero se bomo vedno borili in ki mora biti po našem mnenju takšna, da ne bo nikjer nobene zagrenjenosti več.

V tej naši želji naj nam Bog pomaga! (Burno in splošno odobravanje.)

Gen. ravnatelj TPD R. Skubec je nato v krepko podprtem in strogo stvarnem referatu poročal

o doslednem zapostavljanju premogovnikov v Sloveniji

Vsa prizadevanja vseh naših gospodarskih ustanov in organizacij in vsa podpora slovenskih poslancev in ministrov niso mogli doseči, da bi se nehalo sistematično zapostavljanje premogovnikov Slovenije pri državnih dobavah premoga. Jasno smo ovrgli na anketi vse razloge, ki jih je navedel za svojo politiko strojni oddelek drž. železnic, a vse je bilo zaman. Prezrla se je tudi naša zahteva, da se že zaradi enakopravnosti vseh pokrajin ne smejo zapostavljati slovenski premogovniki. Vse to je bilo zaman. Dvomim, če je sploh še kakšno razumno sredstvo, ki bi moglo te gospode prepričati.

Tako so stopili s 1. novembrom zmanjšani kontingenti premogovnih dobav našim železnicam v veljavo. Posledica tega bo, da se zmanjšajo slovenske premogovne dobave, če upoštevamo kočevsko korekturo, za 3800 ton mesečno, kar pomeni od skupne redukcije 4700 ton za Slovenijo nad 80 odstotkov zmanjšanja dobav.

Prav posebno pa je treba poudariti, da porabijo železnice sedaj celo več premoga kot prej in da se torej vse redukcije dobav izvrše le zato, da se našim premogovnikom odtrgane dobave oddajo rudnikom na vzhodu. Celotno v ljubljansko in zagrebško direkcijo se vsiljuje ta premog, ki se prevaža tudi na distanco 900 km. Tudi če bi bil ta premog na kvaliteti boljši, kar pa ni, ne more biti pri tako ogromni oddaljenosti uporaba tega premoga rentabilna.

Nadaljnja posledica te redukcije je, da je izgubljen državni velenjski rudnik vseh 12.000 ton dobav, da je premogovnik v Beli Krajini ustavljen, in da je izgubila TPD na dobavah 36.000 ton debelega premoga, kar pomeni znižanje proizvodnje za 50.000 ton.

To znižanje mora roditi najtežje socialne posledice, ker spomladi se ne bo moglo delati v premogovniških družbe niti 12 dni na mesec.

Obveščen sem, da bo ministrski svet v kratkem razpravljati o reviziji železniških premogovnih dobav. Naj bodo naši ministri prepričani, da je vsa slovenska javnost na njih strani, ko se bodo zavzeli za pravice slovenskih premogovnikov.

Referat gen. ravnatelja Skubeca je z učinkovitimi argumenti podprl nato podpredsednik Elsbacher v imenu trgovstva v rudarskem revirju. Ne gre pri vprašanju železniških premogovnih dobav za vprašanje interesov TPD, in tudi grozeči odpust novih rudarjev, ki bo nevarno poslabšal socialno stanje v vsem revirju, ni še pri vsej svoji veliki važnosti glavno vprašanje,

temveč tu gre za krivično in usodno zapostavljanje interesov v Sloveniji.

Se leta 1929 je znašal zaslužek delavstva v trboveljskih premogovnikih 168 milijonov Din, danes so padle mezde na 58 milijonov. Leta 1929 je bilo zaposlenih še nad 9000 profesionalnih rudarjev, danes jih je le nekaj nad 4000. Zato odločno priporočam sprejem resolucije gen. ravnatelja Skubeca. (Soglasno sprejeto.)

Nato sta sledila važna referata zborničnih svetnikov dr. Rekarja o lesni trgovini in dr. C. Pavlina o težkočah naše papirne industrije. Oba referata priobčimo prihodnjic v celoti, prav tako tudi referat zborničnega podpredsednika Rebeka o težkem stanju našega obrtništva, zlasti zaradi kmetijske zaščite. Tudi referat zborničnega svetnika Zadravca o reviziji taksnega zakona priobčimo prihodnjic.

Sledili so samostojni predlogi, in sicer: zbor. svetnika Senčarja o omiljenju kazenskih določb v zvezi z bolniškim zavarovanjem delavstva, zborničnega podpredsednika Rebeka glede absolventov srednje teh. šol, zbor. svet. Majcena o uvrstitvi tudi višinskih krajev v seznam letovišč, zbor. svet. Zadravca zaradi telefonske mizerije na progi Čakovec—Maribor, zbor. svet. Zemljiča glede računanja kala pri trošarinah na vino, zbor. svetnika Goričarja glede pobiranja krošnjarstva z vinom ter zbor. svetnika Čoka glede priznanja trošarske prostosti za lastno uporabo tudi kmetovalcem, ki so obenem gostilničarji.

Dnevni red se je bil s tem izčrpan in predsednik Jelačin je z zahvalo vsem svetnikom za sodelovanje zaključil zadnjo letošnjo plenarno sejo Zbornice.

BLASNIKOVA »VELIKA PRATIKA«
ZA LETO 1936 je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. BLASNIKA NASLED., LJUBLJANA, BREG 10 IN V VSEH VEČJIH TRGOVINAH. Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. Zato ga hoče imeti leto za leto vsaka slovenska družina. Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike »Poklon Modrih«.

Doma in po svetu

Kr. namestniki so sprejeli v avdienci predsedstvo skupščine in senata.

Skupščina in senat se sestane k rednemu zasedanju v ponedeljek. Predvsem bo skupščina izvolila nove skupščinske odbore.

Ljutičev stranko »Zbor« je vlada na predlog notranjega ministra dr. Korošca dovolila.

Grški poslanik na našem dvoru je v posebni avdienci sporočil knezu-namestniku Pavlu obnovo monarhije v Grčiji.

Novo šal. vlado je sestavil dr. Milan Hodža, po rodu Slovák. Po ekspoziciji zun. ministra dr. Beneša je parlament z velikanško večino glasoval za vlado, celo komunisti so glasovali za Benešev politiko. Le stranka sudetskih Nemcev je glasovala proti.

Za Makalo se bijejo že nekaj dni krvavi boji in celo italijansko poročilo govori o velikih izgubah. Italijani upajo, da bodo še ta teden dokončno osvojili Makalo.

Italijani so končno le osvojili Makalo. Na južni fronti pa mesto Gorahej, dočim so morali pokrajino Danakil izpražniti zaradi pomanjkanja vode in nevzdržnega podnebja.

Italijanski tisk poroča, da bo angleška vlada iz lastnih sredstev pomagala Jugoslaviji pri izvajanju sankcij. Poleg tega bo podpirala Jugoslavijo v Zenevi pri njeni zahtevi, da se ji dovolijo finančne in gospodarske olajšave.

Nemški generalni konzul v Zenevi je obiskal gen. podtajnika Zveze narodov in mu sporočil, da bo Nemčija prepovedala ne samo izvoz orožja, temveč tudi nekaterih sirov, ker noče, da bi se sedanji italijansko-etopijski konflikt izkoriščal v konjunkturalne dobičke.

Umrla je gospa Ana Župančičeva, mati našega največjega pesnika Otona Župančiča. Plemenito pokopnito bo ohranil slovenski narod vedno v hvaležnem spominu.

Že v 24 urah harva, plesira in komično snaki obleke, klobuke itd. skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suhi, monga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8.
Telefon št. 22-72.